

Bezkarność w Afryce, a w szczególności sprawa Hissène'a Habré

Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie bezkarności w Afryce, a w szczególności sprawa Hissène'a Habré

Parlament Europejski,

- uwzględniając Traktat ustanawiający Międzynarodowy Trybunał Karny,
  - uwzględniając 1638. rezolucję Rady Bezpieczeństwa ONZ zobowiązującą misję ONZ w Liberii do ujęcia i zatrzymania prezydenta Charlesa Taylora w przypadku jego powrotu do Liberii oraz przekazania go lub ułatwienia takiego przekazania do Sierra Leone w celu postawienia go przed Specjalnym Trybunałem dla Sierra Leone,
  - uwzględniając swoje poprzednie rezolucje w sprawie Czadu i Liberii, w szczególności rezolucję z dnia 24 lutego 2005 r. w sprawie ekstradycji Charlesa Taylora¹,
  - uwzględniając 38. zwyczajną sesję Afrykańskiej Komisji Praw Człowieka i Ludów, odbywającą się w Bandżulu, Gambia, w dniach 21 listopada - 5 grudnia 2005 r.,
  - uwzględniając art. 115 ust. 5 Regulaminu,
- A. mając na uwadze Statut Rzymski Międzynarodowego Trybunału Karnego oraz podkreślając, że minęło 50 lat odkąd Organizacja Narodów Zjednoczonych jako pierwsza uznała potrzebę ustanowienia międzynarodowego trybunału karnego w celu ścigania oskarżonych o zbrodnie przeciw ludzkości;
- B. mając na uwadze oświadczenie Kofiego Annana, Sekretarza Generalnego ONZ, zgodnie z którym udzielanie amnestii tam, gdzie doszło do poważnego pogwałcenie praw człowieka, jest nie do zaakceptowania i nie może zostać uznane przez ONZ, chyba że amnestia ta nie obejmuje ludobójstwa, zbrodni przeciwko ludzkości oraz zbrodni wojennych,
- C. z niepokojem zwracając uwagę na liczne przypadki łamania praw człowieka w wielu zakątkach kontynentu afrykańskiego oraz na to, że sprawcy tych zbrodni rzadko stają przed wymiarem sprawiedliwości, podczas gdy ofiarom często odmawia się skutecznych środków prawnych,
- D. mając na uwadze, że prawo międzynarodowe wyraźnie stanowi, że zbrodniarze wojenni muszą zostać bezwarunkowo postawieni przed sądem, a państwa są zobowiązane do ekstradycji osób podejrzanych o popełnienie zbrodni wojennych,
- E. mając na uwadze, że Akt Założycielski Unii Afrykańskiej w art. 4(o) wyraźnie potępia i odrzuca bezkarność,
- F. przyjmując z zadowoleniem deklarację Unii Afrykańskiej potępiającą bezkarność oraz przyjmując stanowisko, że wiarygodność Unii Afrykańskiej wzrośnie, jeśli zademonstruje ona swą determinację w kierunku podjęcia praktycznych kroków przeciw bezkarności

---

¹ Dz.U. C 304 E z 1.12.2005, str. 408.

wobec aktów pogwałcania praw człowieka,

- G. mając na uwadze, że liczne zbrodnie, w tym zbrodnie przeciwko ludzkości, popełnione przez afrykańskich dyktatorów oraz ich popleczników pozostają bezkarne, co stanowi dodatkową krzywdę dla krewnych ofiar oraz zachętę do popełniania nowych zbrodni,
- H. zwracając ponadto uwagę na to, że 27 państw afrykańskich ratyfikowało Statut Rzymski, a niektóre z nich podjęły wysiłki w celu nadania mocy prawnej stosowaniu tego statutu na terenie swojego kraju,
- I. mając na uwadze, że wielu dawnych afrykańskich dyktatorów, zwłaszcza Charles Taylor, Mengistu Haile Mariam oraz Hissène Habré wraz ze swoimi stronnikami, którzy dopuścili się poważnych zbrodni, żyje aktualnie w spokoju poza granicami swojego kraju, ciesząc się pełną bezkarnością,
- J. mając na uwadze wydanie międzynarodowego listu gończego, zarzucającego byłemu prezydentowi Czadu, przebywającemu na uchodźctwie, Hissène'owi Habré, zbrodnie pogwałcenia praw człowieka popełnione w okresie sprawowania przez niego rządów, tj. w latach 1982-1990,
- K. mając na uwadze, że ofiary wykorzystują sprawę Habré, domagając się sprawiedliwości w szerszym zakresie oraz otwierając nowe możliwości dla sprawiedliwości w Czadzie i gdzie indziej,
- L. mając na uwadze decyzję Unii Afrykańskiej z dnia 24 stycznia 2006 r. o stworzeniu grupy ekspertów prawnych w celu zalecenia miejsca i sposobu osądzenia Hissène'a Habré, dając pierwszeństwo „afrykańskiemu mechanizmowi”,
- M. mając na uwadze, że oczekuje się, iż prezydent Nigerii, Olusegun Obasanjo, w najbliższej przyszłości wyda oświadczenie o woli wydania Charlesa Taylora w celu postawienia go przed sądem pod zarzutem zbrodni, demonstrując tym samym przywiązanie Nigerii do rządów prawa w Afryce Zachodniej,
- N. mając na uwadze powołanie w 2002 r. Specjalnego Trybunału dla Sierra Leone w celu osądzenia najważniejszych osób odpowiedzialnych za zbrodnie wojenne popełnione w czasie konfliktu zbrojnego w Sierra Leone; mając na uwadze oskarżenie Charlesa Taylora o 17 zbrodni wojennych i zbrodni przeciwko ludzkości przez Specjalny Trybunał,
- O. mając na uwadze, że brutalny był dyktator Etiopii, pułkownik Haile Mariane Mengistu, nadal korzysta z azylu w Zimbabwie,
  - 1. przypomina, że gdyby nie mechanizm egzekwowania prawa, jakim jest międzynarodowy trybunał karny, zajmujący się ustalaniem indywidualnej odpowiedzialności, akty ludobójstwa oraz jawne akty pogwałcania praw człowieka pozostałyby często bezkarne;
  - 2. podkreśla, że zasada, zgodnie z którą sprawcy naruszenia praw człowieka nie uzyskują amnestii ani immunitetu niezależnie od swojego statusu stała się elementem zwyczajowego prawa międzynarodowego oraz w pełni popiera postawienie przed sądem osób odpowiedzialnych za zbrodnie i masakry wojenne;
  - 3. ponownie oświadcza, że zwalczanie bezkarności stanowi jeden z filarów polityki praw

człowieka Unii i wzywa Komisję, Radę oraz państwa członkowskie Unii Afrykańskiej do dalszego poświęcania należytej uwagi tej kwestii;

4. uważa, że nie można osiągnąć zrównoważonego pokoju poprzez porozumienia, mające na celu ochronę osób odpowiedzialnych za systematyczne naruszenia praw człowieka;
5. wzywa te państwa członkowskie Unii Afrykańskiej, które jeszcze nie ratyfikowały Statutu Rzymskiego, do uczynienia tego oraz do przyjęcia narodowych planów skutecznego wdrożenia Statutu Rzymskiego na poziomie krajowym;
6. zachęca zgromadzenie głów państw i rządów Unii Afrykańskiej do wywierania nacisku na jej państwa członkowskie, aby potępiły i odrzuciły bezkarność;
7. wzywa Unię Afrykańską do podjęcia praktycznych działań, które przyczyniłyby się do wysiłków regionalnych na rzecz walki z bezkarnością;
8. zachęca Unię Afrykańską do rozwijania instytucji prawa karnego oraz lepszej organizacji współpracy w sprawach karnych pomiędzy jej państwami członkowskimi oraz z organami władzy innych kontynentów w celu ograniczenia bezkarności w przypadkach zbrodni przeciwko ludzkości popełnionych przez rządy afrykańskie oraz przez obywateli innych kontynentów lub z ich udziałem;
9. przypomina, że społeczność międzynarodowa ustanowiła mechanizmy pociągania do odpowiedzialności poprzez powoływanie trybunałów ad hoc dla sprawców zbrodni i masakr wojennych, na przykład w Rwandzie i w Sierra Leone, i podkreśla, że społeczność międzynarodowa musi mówić jednym głosem w celu przyczynienia się do ukarania winnych;
10. przypomina sprawy przed Międzynarodowym Trybunałem Karnym dla Rwandy w Arushy oraz wyjątkowo duże trudności, jakie napotkały zewnętrzne służby śledcze przy ściganiu osób odpowiedzialnych za ludobójstwo w Rwandzie w 1994 r.;
11. uznaje za szczególnie szokujący fakt, że ci, którzy naruszali prawa człowieka podczas masakr ludności cywilnej w Demokratycznej Republice Kongo - gdzie podczas trwającego sześć lat konfliktu, zginęły co najmniej trzy miliony ludzi - a także w regionie Wielkich Jezior, nigdy nie zostali ukarani;
12. apeluje do Senegalu o zagwarantowanie Hissène'owi Habré sprawiedliwego procesu poprzez jego ekstradycję do Belgii, jeśli nie ma innej alternatywy w Afryce, z poszanowaniem Konwencji ONZ w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania;
13. apeluje do Unii Afrykańskiej, aby w ramach sprawy Hissène'a Habré, zapewniła poszanowanie przez Senegal jego zobowiązań międzynarodowych jako sygnatariusza konwencji o zakazie tortur;
14. uznaje za znaczący krok do przodu gest, jaki uczyniły afrykańskie głowy państw w sprawie Habré, wyraźnie dając do zrozumienia, że zwalczanie bezkarności jest koniecznością;
15. wzywa rząd Nigerii do działania we wspólnym interesie procesu pokojowego w Liberii i na rzecz wsparcia rządów prawa poprzez przekazanie Charlesa Taylora pod jurysdykcję

Specjalnego Trybunału dla Sierra Leone;

16. przyjmuje z zadowoleniem fakt, że nowo wybrana prezydent Liberii, Ellen Johnson-Sirleaf, wezwała ostatnio Nigerię do wydania Charlesa Taylora i wyraża aprobatę dla jej zobowiązania, że jej prezydentura odznaczać się będzie przywiązaniem do odpowiedzialności i rządów prawa;
17. wzywa Państwa Członkowskie do dołożenia wszelkich starań w celu zapewnienia, aby obywatele krajów europejskich, którzy popełnili zbrodnie lub byli ich współsprawcami w Afryce i w krajach rozwijających się w innych częściach świata również zostali postawieni przed sądem, a ofiary tych zbrodni otrzymały odszkodowanie;
18. zobowiązuje swojego Przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, Radzie Ministrów AKP-UE, rządowi Czadu, Liberii, Nigerii i Senegalu, Unii Afrykańskiej oraz Sekretarzowi Generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych.